

Toimintamalli maanomistajille suonpohjien monipuoliseen jatkokäyttöön siirtymistä varten

14.11.2023

*Metsäasiantuntija Airi Matila ja vesiasiantuntija Tiina
Ronkainen, Tapio Oy*

TAPIO

Hankkeiden yhteisen toimintamallin laadinta

- Kyseessä on useiden hankkeiden yhteistyö tulosten tiivistä yhdistämistä varten
- Hankkeiden yhteisenä tavoitteena on uuden tiedon tuottaminen maankäyttösektorin toimijoiden tueksi ja toimijoiden kannustaminen ilmastokestävien maankäyttöratkaisujen tekemiseen.
- Yhteistyönä laadittiin teksti ja kuvitus toimintamalliin, joka visualisoidaan lukijaystävälliseen muotoon ArcGIS-tarinakartaksi
- Toimintamallin päävastuu Merlin –hankkeessa (Tapio) ja Tarinakartan päävastuu JälkiHiili-hankkeessa (GTK)
- Tekstin työstäminen aloitettiin toukokuussa 2023
- ArcGIS- tarinakartta julkaistaan 21.11.2023

Yhteistyössä mukana

- Jatkokäytön tavoitelähtöinen suunnittelu, *SysteemiHiili-hanke (SYKE ja LUKE)*
- Ympäristöluvan rauettaminen, *Turvetuotannosta poistuvien alueiden maankäytön ohjauskeinot – hanke (Tapio)*
- Jatkokäyttömuotojen ennakkosuunnittelu ja valintakriteerit turvetuotantoalueen ominaisuuksien perusteella, *TulJa-hanke (Tapio) & JälkiHiili-hanke (GTK)*
- Alueen palautus maanomistajalle ja Suonpohjien metsitysketjut, *Metsitys kestävästi -hanke (Tapio)*
- Suonpohjien hiilineutraalin uusiokäytön edellytykset ja toimenpiteet *UusiSuo-hanke (SeAMK)*
- Metsät turvemailla – ratkaisuja päästöjen hillintään ja hiilinielujen kasvattamiseen, *TURNEE-hanke (SeAMK)*
- Etelä-Pohjanmaan tarkastelu, *JälkiHiili-hanke (GTK)*
- Jatkokäyttömuotojen kuvaus, *Turvetuotannon teemasivusto-selvitys (LUKE)*
- Jatkokäyttömuotojen perustamiskustannukset ja mahdolliset taloudelliset tuet *(Tapio)*

Kenelle toimintamalli on tarkoitettu? 1/2

- Toimintamalli on suunnattu maanomistajille ja erityisesti heille, joilla on keskimääräistä suuremmat pinta-alat omistuksessaan.
- Turvetuotantoalueita omistavat kunnat, yritykset, seurakunnat, yksityiset maanomistajat, kuolinpesät, yhtymät, valtio ja yhteismetsät.
  - Turvetuotantoalueita omistavilla yrityksillä on jo paljon kokemusta alueiden jatkokäytön suunnittelusta ja toteutuksesta. Toimintamalli tarjoaa niille ideoita oman toiminnan jatkuvaan parantamiseen.

Kenelle toimintamalli on tarkoitettu?

2/2

- Tieto soveltuu maanomistajia neuvoville asiantuntijoille neuvontatyön yhteyteen
- Jatkokäytön ennakkosuunnitelmia ja toteutussuunnitelmia tarjoaville yrityksille ja palveluntarjoajille
  - Suunnittelupalveluja tarjoavat yrittäjät voivat kehittää palveluvalikoimaansa ja näin he saavat vauhtia palvelujen markkinointiin
- Maakuntaliitoille alueiden kehittämiseen ja alueiden käytön suunnitteluun
- Rahoittajille suuntaviivoja ja perusteluja rahoituksen kohdentamiseen ja rahoitettavien hankkeiden valintaan
- Oppilaitoksille opetusmateriaaliksi ja harjoitustöiden tausta-aineistoksi

Toimintamalli: Askeleet siirryttäessä turvetuotannosta seuraaviin maankäyttömuotoihin

1 Tutustuminen alueeseen ja jatkokäyttömuotojen mahdollisuuksiin

Vesienkäsittelyn ratkaisut
Ympäristöluvan rauttaminen
Ennakkosuunnittelu
Mahdolliset rajoitteet
Vaihtoehdot jatkokäyttömuodoiksi alueen ominaisuuksien perusteella

2 Valinta vaihtoehdoista

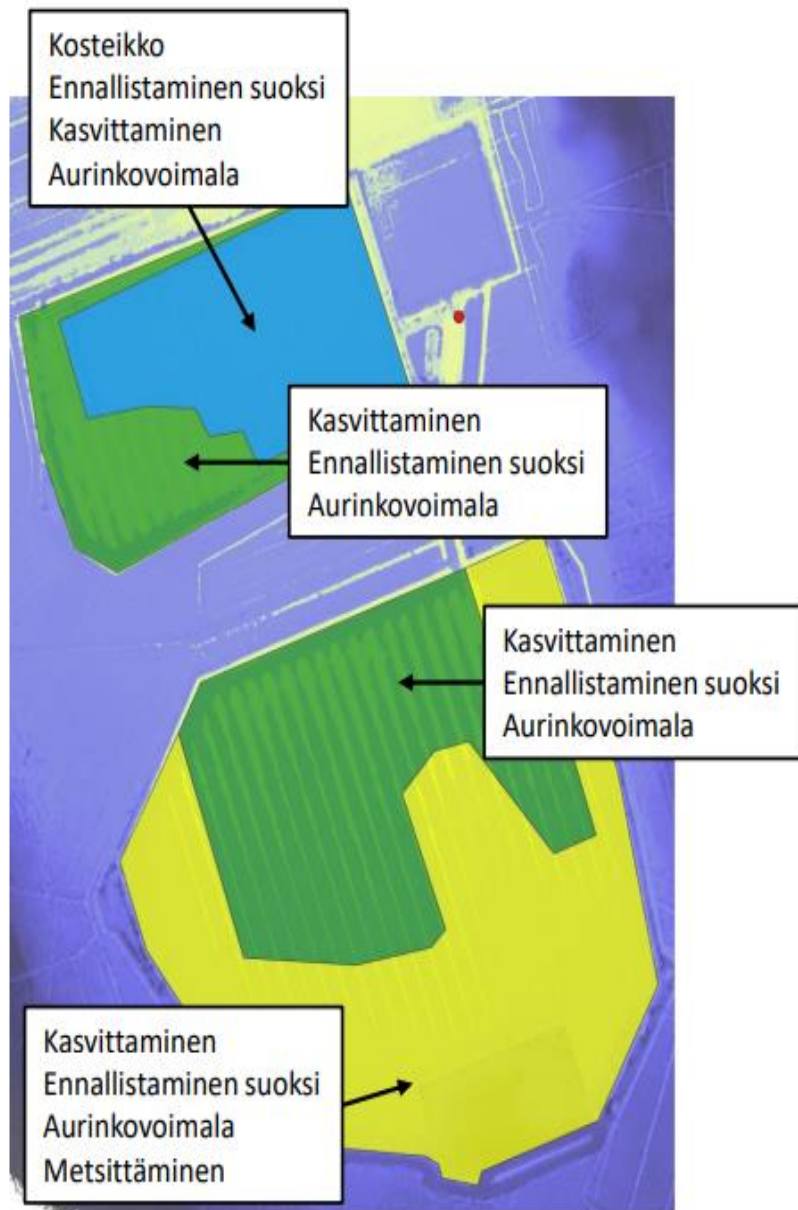
Maanomistajan tavoitteet
Yhteistyö naapureiden ja sidosryhmien kanssa
Jatkokäyttömuotojen ympäristö- ja yhteiskuntavaikutukset
Jatkokäyttömuotoihin liittyvät velvoitteet
Taloudelliset tuet

3 Töiden suunnittelu ja toteutus

Toteutussuunnitelma
Kustannusarvio
Töiden toteutus
Alueen ylläpito ja hoito

Vaikutuksiltaan kestävä, toteutukseltaan realistinen ja kustannuksiltaan tehokas ratkaisu alueen jatkokäyttömuodoiksi

1 Tutustuminen alueeseen ja jatkokäyttömuotojen mahdollisuuksiin

- Turvetuotannon aikaiset vesienkäsittelyn ratkaisut ja niiden sijainnit on hyvä tietää kartalla ja hyödyntää alueen jatkokäytössä
- **Mahdolliset rajoitteet** pitää tietää, kuten happamat sulfaattimaat
- **Ennakkosuunnittelu** tehdään pääosin sisätyönä
- **Vaihtoehdot jatkokäyttömuodoiksi** alueen ominaisuuksien perusteella esitetään ennakkosuunnitelmassa
- **Ympäristöluvan rauettaminen** vaikuttaa oleellisesti jatkokäyttömuotojen toteutuksen ajoitukseen

2 Valinta vaihtoehtoista

- **Maanomistaja** päättää tavoitteensa. Päätöksenteko perustuu esimerkiksi keskusteluihin sukulaisten ja naapureiden kesken, päätöskriteerien hyödyntämiseen jne
- **Jatkokäyttömuotojen** ympäristövaikutukset on syytä tiedostaa Ympäristönsuojelulaki 6 § ja 7 §
- **Jatkokäyttömuotojen** yhteiskuntavaikutukset on syytä tiedostaa
- **Jatkokäyttömuotoihin** liittyvät velvoitteet, kuten vesilain ojituseroitus ja vesilupa, pitää ottaa huomioon
- **Yhteistyötä** naapureiden ja sidosryhmien kanssa vahvistetaan retkeilyillä ja yhteisissä tilaisuuksissa
- **Taloudelliset tuet** on hyvä selvittää ja hyödyntää

3 Töiden suunnittelu ja toteutus

- Toteutussuunnitelmat tarvitaan erikseen jokaiselle jatkokäyttömuodolle
- Toteutussuunnittelijalla pitää olla riittävä pätevyys ja osaaminen
- Kustannusarvio pitää tietää, että omat rahat riittävät investointiin
- Töiden toteutus tehdään huolellisesti
- Alueen ylläpito ja hoito muistetaan, vähintään joka vuosi käydään alueella ja tehdään tarpeelliset ylläpito ja hoitotyöt

Toteutussuunnitelman laadinnassa hyödynnetään valmiit ja hyväiksi todetut esimerkit, kuten metsitysketjut

Suonpohja: Turvekerroksen paksuus enintään 30 cm, pohjamaana karkeajakoinen aines

kevät 0	kevät 0 – keväät 1	kevät 0 - kesä 0 tai keväät 1		kevät 1	loppukesä 1, loppukesä 2, kesä 3, kesä 4, kesä 5	vuosi 6 - 7
---------	--------------------	-------------------------------	--	---------	--	-------------

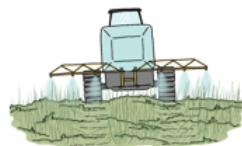
Työmaasuunnitelman laadinta, taimien tai siementen tilaus: mänty (istutus / kylvö), luonnon ja maiseman huomiointi

Tarvittaessa ojien kunnostus, (ojitusmätästys)

Puutuhkalannoitus

Jos istutus / kylvö viivästyy: pinta-kasvillisuuden mekaaninen tai kemiallinen torjunta voi harvinaisissa tapauksissa olla tarpeen

Istutus tai kylvö, (tarvittaessa taimien suojaus ja merkintä kepeillä)

Työmaan tarkastus ja tarvittaessa heinäminen

Tarvittaessa varhaisperkaus